

De Utrecht Monitor heeft als doel beleidsmakers regelmatig overzichtelijke informatie te bieden over belangrijke ontwikkelingen in Utrecht.

Het gaat steeds beter met de Utrechtse allochtonen

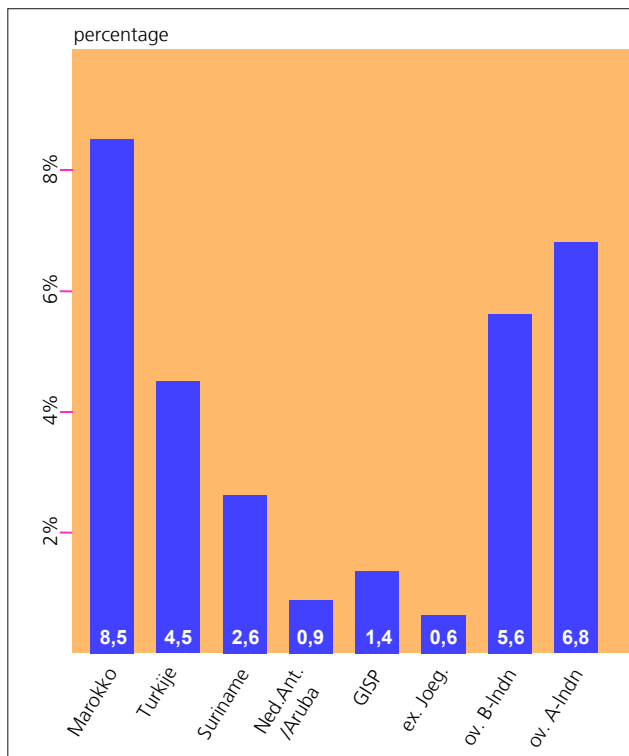
Op diverse terreinen verbetert de positie van de allochtone Utrechters: de prestaties in het onderwijs gaan vooruit, het werkloosheidspercentage onder allochtonen is gedaald en in vergelijking met andere steden voltooien de Utrechtse allochtonen vaker de leertrajecten voor nieuw- en oudkomers. Er is echter een aantal gebieden die aandacht blijven verdienen. Zo is het met het maatschappelijk welbevinden van veel allochtone Utrechters vaak slechter gesteld in vergelijking met hun autochtone stadsgenoten. Ook wat betreft de psychische en lichamelijke gezondheid ervaren allochtonen vaker problemen. Dit zijn enkele relevante bevindingen uit het onlangs uitgekomen rapport 'Een mix aan Utrechters, allochtonen in Utrecht, 2003' van de afdeling Bestuursinformatie.

Kwart Utrechters van niet-westerse komaf

Utrecht telt 82.000 allochtonen, waarvan er 64.000 uit een niet-westers land komen (bijna 25% van de totale bevolking in Utrecht). In totaal zijn er 237 verschillende etniciteiten en ongeveer 146 nationaliteiten in de stad vertegenwoordigd. De Marokkanen vormen met 22.609 personen (9%) de grootste groep allochtonen in de stad (zie fig.1), gevolgd door de Turken (11.939, 4%) en de Surinamers (6.954, 3%). De nieuwe migrantengroepen, waaronder mensen uit Irak, de voormalige Sovjet-Unie en Afghanistan, zijn nog klein van omvang. Het is de verwachting dat het aantal allochtonen de komende jaren verder zal toenemen van ongeveer 82.000 anno 2003 tot 100.000 in 2010 en 107.000 in 2015.

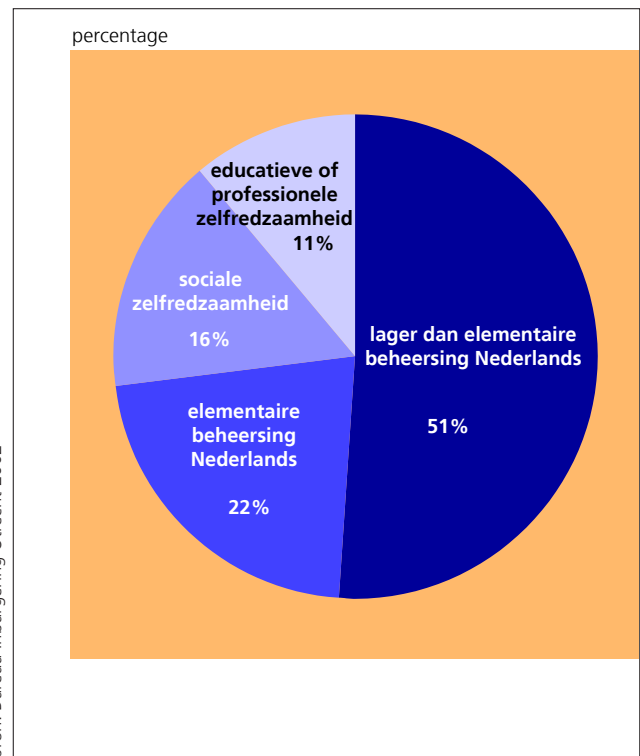
Met het rapport 'Een mix aan Utrechters, allochtonen in Utrecht, 2003' presenteert Bestuursinformatie vooral cijfermatige informatie over de ontwikkeling en de huidige situatie van allochtone bevolkingsgroepen in Utrecht. Het rapport is tot stand gekomen in opdracht van De Utrechtse Mix, project Interculturalisatie van de gemeente Utrecht. In dit nieuwsbericht worden enkele relevante bevindingen gepresenteerd. Het rapport is te downloaden van de website www.utrecht.nl/cijfersinter of te bestellen via nummer 030-286 1350.

afb 1. Utrechtse allochtonen in % van totale bevolking, 1-1-2003

bron: Bestuursinformatie 2003

afb 2. Niveau Utr. nieuwkomers na afronding traject, 1e helft 2002

bron: Bureau Inburgering Utrecht 2002

Niet-westerse leerlingen presteren steeds beter

Op het gebied van onderwijs presteren niet-westerse leerlingen steeds beter. Wel bestaat er nog een achterstand ten opzichte van autochtone leerlingen. Allochtone leerlingen krijgen vaker lagere adviezen voor het voortgezet onderwijs, doubleren vaker en hebben substantieel lagere slagingskansen bij het eindexamen vergeleken met autochtone leerlingen.

Driekwart nieuwkomers haalt gewenst niveau niet

Nieuwkomers in Utrecht, personen van buiten Europa die zich na 1 oktober 1998 in de stad hebben gevestigd, krijgen in het kader van de Wet Inburgering Nieuwkomers (WIN) een opleidingstraject aangeboden. In Utrecht gaat het om ruim 6.000 nieuwkomers. Zij volgen een 600-urig leertraject, dat doorstroming naar een opleiding of de arbeidsmarkt tot doel heeft. Driekwart van de nieuwkomers die het leertraject voltooit, haalt niet het niveau van sociale zelfredzaamheid (zie fig.2). Slechts een klein deel (13%, 20% landelijk) maakt het opleidingstraject niet af, maar heeft hiervoor wél vaak een geldige reden. Oorzaken voor uitval zijn vooral ziekte, werk, zwangerschap en verhuizing.

Lage uitval Utrechtse oudkomers

Voor de Utrechtse oudkomers, de 30.000 allochtonen die buiten Europa zijn geboren en die zich voor de inwerkingtreding van de WIN in Utrecht hebben gevestigd, is er eveneens speciaal beleid. Dit oudkomersbeleid richt zich op de laag opgelei-

den die de Nederlandse taal slecht beheersen. Binnen deze groep wordt met name aandacht besteed aan opvoeders en werklozen. Zij krijgen op vrijwillige basis taalcurricula aangeboden. Van de Utrechtse oudkomers die in de 2002 het opleidingstraject hebben afgerond, haalde slechts eenderde het minimale niveau van zelfredzaamheid (zie fig.3). De uitval is wel vrij laag (18%, 35% landelijk). De redenen voor uitval onder oudkomers zijn vrijwel gelijk aan die van nieuwkomers.

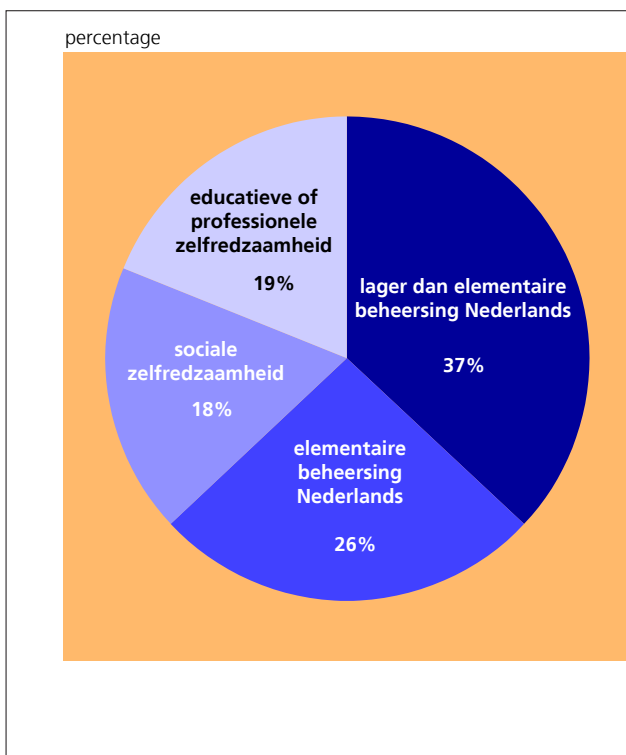
Werkloosheidspercentage allochtonen gedaald

De werkloosheid onder Surinamers en Antillianen in Utrecht is de afgelopen jaren sterk gedaald. In mindere mate geldt dit ook voor de Turkse en Marokkaanse Utrechters. Het jaar 2002 heeft een stijging van de werkloosheid laten zien. Onder allochtonen is deze toename echter lager dan gemiddeld in Utrecht.

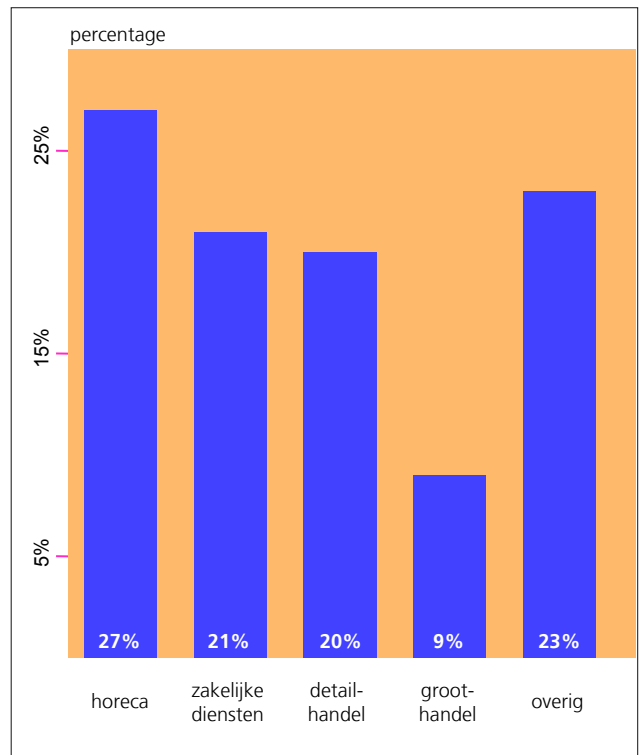
De allochtone ouderen van de eerste generatie hebben de zwakste positie in de maatschappij. Geen van de Marokkaanse en Turkse 55-plussers ontvangt later een volledige AOW. Daarnaast werken zij veelal in sectoren waar geen goede pensioenregelingen bestaan en hebben zij vaak onvoldoende aanvullend pensioen opgebouwd.

Het aantal allochtone bedrijven in Utrecht is de afgelopen tien jaar verdubbeld. De bedrijfstakken (zie fig.4) waarin allochtone Utrechters hun ondernemerschap ontplooiën, zijn vooral de horeca (27%) en de zakelijke dienstverlening (21%).

afb 3. Niveau Utr. oudkomers na afronding traject, 2e helft 2002

afb 4. Belangrijkste sectoren allochtone ondernemers in Utrecht

Marokkanen en Turken voelen zich veiliger

In de afgelopen zes jaar zijn de onveiligheidsgevoelens toegenomen. Dit geldt voor de Nederlandse, maar ook voor de Marokkaanse en Turkse bevolkingsgroepen. Opmerkelijk is echter dat Marokkanen en Turken minder vaak aangeven zich onveilig te voelen in de stad als geheel of in de eigen buurt, dan autochtone Nederlanders (zie fig.5). Zij zijn volgens eigen zeggen wel vaker slachtoffer van vermogensdelicten.

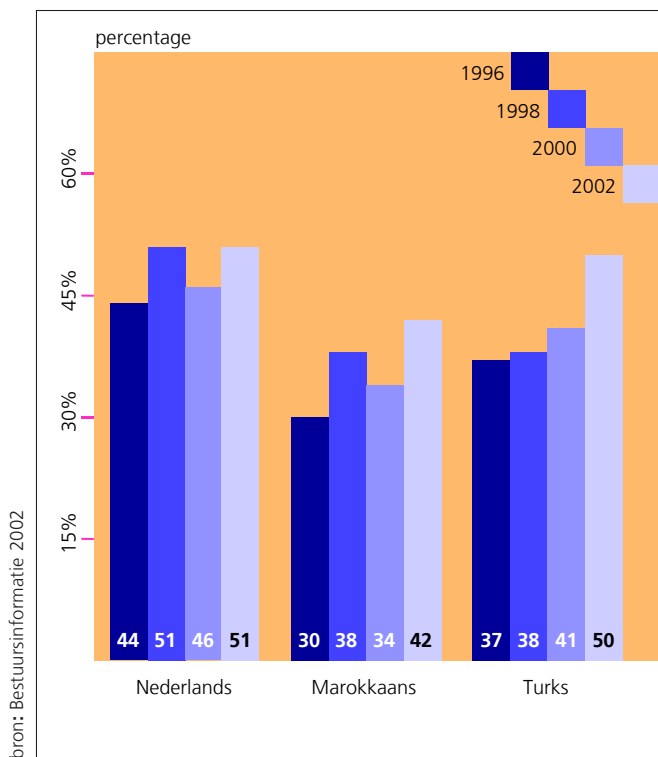
Delinquentie allochtonen hoger

Zowel in Utrecht als landelijk is weinig informatie over daderchap onder allochtonen beschikbaar, omdat etniciteit niet als kenmerk van verdachten of daders wordt geregistreerd. De meest recente Nederlandse gegevens zijn van het Ministerie van Justitie en dateren uit 1997. Uit deze statistieken blijkt, rekening houdend met leeftijd en woonwijk, dat de mate van delinquentie bij niet-westerse jongeren toch anderhalf tot drie keer zo hoog is als bij autochtone Nederlanders. Verder is bekend dat naarmate jongeren minder geïntegreerd zijn, delinquent gedrag vaker voor komt.

Lagere waardering woonbuurt

De Utrechtse Marokkanen en Turken hebben een lagere waardering voor de leefbaarheid van de woonomgeving dan hun autochtone stadsgenoten. Zij wonen vaak in de wijken die als minder aantrekkelijk worden beschouwd. Het is dan ook niet vreemd dat Utrechters met een Marokkaanse of

afb 5. Voelt u zich onveilig?

Turkse etniciteit vaker de wens hebben om te verhuizen. De keuze voor een woning wordt vooral bepaald door de betaalbaarheid en hangt minder af van de buurt waarin de woning staat.

Een groot deel van de allochtone huishoudens woont in een huurwoning, waarbij het vrijwel nooit gaat om een woning in de particuliere sector (zie fig.6). Marokkanen wonen relatief veel in een boven- of benedenwoning, terwijl Turken juist vaak een eengezinswoning bewonen.

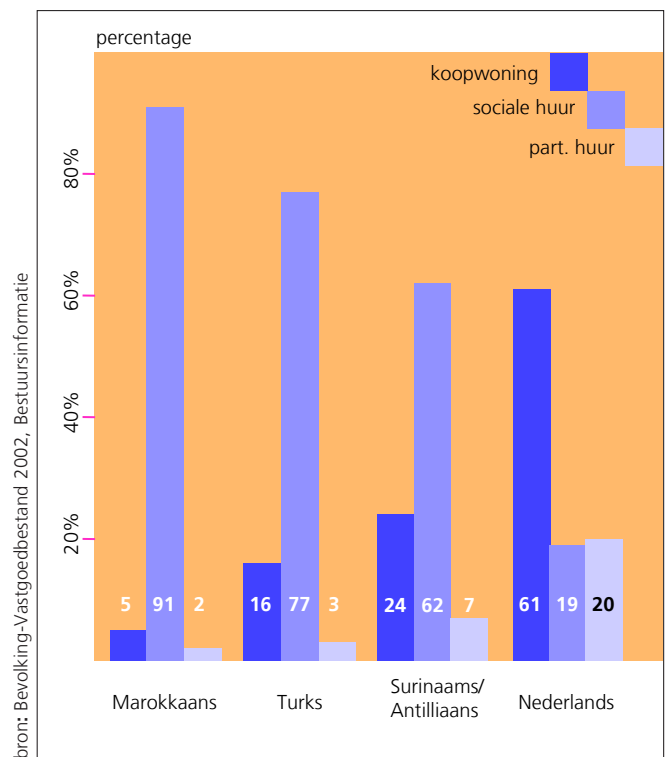
Welbevinden Marokkanen minder hoog

Utrechtse Marokkanen zijn minder tevreden over hun maatschappelijk welbevinden dan hun autochtone stadsgenoten. Ongeveer 22% van de Marokkanen oordeelt negatief, dat is drie keer zoveel als bij de autochtone Nederlanders. De belangrijkste verklaring hiervoor is dat 27% van de Utrechters met de Marokkaanse etniciteit het eens is met de stelling: "Mensen zoals ik voelen zich in Nederland achtergesteld". Ook de Utrechtse Turken zijn minder tevreden over hun maatschappelijk welbevinden. Zij zijn twee keer zo vaak negatief hierover als de autochtone Utrechters.

Gezondheid allochtonen gemiddeld slechter

Urechters van Turkse en Marokkaanse afkomst hebben over het algemeen meer problemen met hun psychische en lichamelijke gezondheid dan de autochtone inwoners van de stad. Dit geldt voor vrijwel alle leeftijdscategorieën. De verschillen

afb 6. Woonsituatie per etniciteit, 2002

in gezondheid tussen autochtonen en allochtonen zijn grotendeels toe te schrijven aan de verschillen in sociaal-economische status, en dan vooral het opleidingsniveau. Daarnaast zijn er specifieke (culturele) factoren die een rol spelen, zoals voedingsgewoonten.

Allochtonen gaan vaker naar de huisarts. De consulten duren echter korter dan die van autochtonen. Allochtonen krijgen tevens minder voorlichting van hun huisarts, krijgen vaker medicijnen voorgeschreven en worden meer doorverwezen.

Minder gebruik gespecialiseerde zorg

Van gespecialiseerde zorg (bijvoorbeeld tandarts, kraamzorg en gehandicaptenzorg) maken allochtone Utrechters minder gebruik dan hun autochtone stadsgenoten. Belemmeringen die het gebruik van gespecialiseerde zorg in de weg kunnen staan, zijn: communicatieproblemen, cultuurverschillen, onbekendheid met het aanbod, en andere behoeften en gewoonten.

Ook oudere allochtonen maken minder gebruik van zorginstellingen dan autochtone leeftijdsgenoten. Het gebruik van zorginstellingen onder allochtone ouderen is laag door de onbekendheid ervan, de kosten, de slechte aansluiting op wensen en ingewikkelde procedures, maar ook vanwege het feit dat zij vaker mantelzorg ontvangen. Allochtone ouderen maken wel relatief vaak gebruik van welzijnswerk, ouderenvoerwerk en dagopvang.

Allochtonen sporten minder

Utrechters van Marokkaanse en Turkse afkomst sporten minder vaak dan autochtone inwoners (zie fig.7). Marokkaanse mannen sporten (in georganiseerd of ongeorganiseerd verband) wel vaker dan Turkse mannen. Van de Turkse en Marokkaanse vrouwen sport slechts één op de drie. Vergeleken met autochtone Utrechters sporten Turken en Marokkanen vaker in gezelschap van anderen.

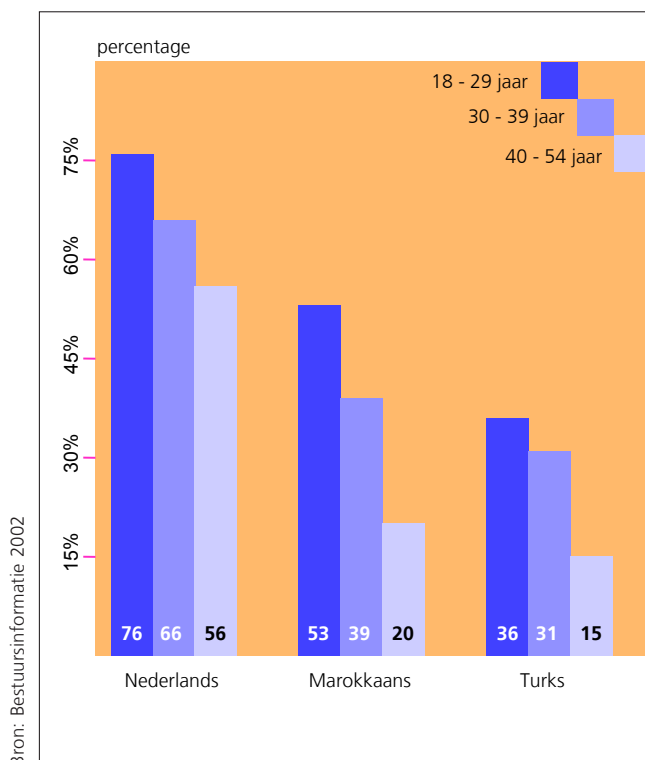
Turken en Marokkanen gaan minder vaak uit

Turkse en Marokkaanse Utrechters gaan minder vaak uit naar een café, bioscoop, sportwedstrijd of wijkcentrum. Marokkanen die uitgaan, doen dit overigens wel frequenter dan de Turken en de autochtone Utrechters. Utrechtse allochtonen bezoeken hun familie even regelmatig als hun autochtone stadsgenoten. Turken en Marokkanen ontmoeten hun familie wel vaker buitenshuis. Marokkaanse Utrechters doen dit overigens weer vaker dan de Turkse inwoners.

Moskee vooral bezocht door ouderen

Wanneer landelijk naar religie wordt gekeken, blijkt dat vrijwel de gehele Turkse en Marokkaanse bevolking van de eerste en tweede generatie zichzelf islamiet noemt. De moskee wordt echter vooral bezocht door Turken en Marokkanen op hogere leeftijd.

afb. 7 Sportdeelname naar leeftijdsgroepen, 2002

In de beleidsnotitie 'Mensen als motor van de stad' (najaar 2002) geven de wethouders Spekman, Verhulst en Gispin hun visie op het sociaal beleid van de gemeente Utrecht. Het verbeteren van de sociale samenhang tussen verschillende bevolkingsgroepen staat in dit beleid centraal. Om dit te bereiken moet aan de volgende thema's aandacht besteed worden: veiligheid en leefbaarheid, educatie, arbeid, zelfredzaamheid, gezondheid, interculturaliteit en vrije tijd. Het onlangs verschenen rapport 'Een mix aan Utrechters. Allochtonen in Utrecht, 2003' van de afdeling Bestuursinformatie biedt informatie over allochtone en autochtone Utrechters op al deze gebieden.